

УДК 82.02 (73)

ЛІТЕРАТУРНА КРИТИКА СТЕНЛІ ФІША: ВІД АФЕКТИВНОЇ СТИЛІСТИКИ ДО ТЕОРІЇ “ІНТЕРПРЕТАЦІЙНИХ СПІЛЬНОТ”

Людмила Анісімова

*Київський університет імені Бориса Грінченка,
вул. Воровського, 18/2, Київ, 04053, Україна;
e-mail: l.anisimova@kubg.edu.ua*

Стенлі Ю. Фіш (1938 –) як представник теорії читацького відгуку у США (кінець 1960-х – поч. 80-х) один із перших кинув виклик авторитетності принципіальної доктрини “нової критики” – так званої “афективної помилки”. У ранній теорії читацького відгуку – афективній стилістиці (есе “Література в читачеві”) С. Фіш постулює, що значення твору є досвідом, який читач отримує упродовж читання. Згодом у есе “Інтерпретуючи “Варіорум” обґрунтовує поняття “інтерпретаційних спільнот” і відгук стає результатом узгоджених інтерпретаційних стратегій. Суперечливість ранньої та зрілої теорії не є недоліком, а свідченням активної роботи з категоріями “читач”, “текст” і “контекст”.

Ключові слова: літературна критика Стенлі Фіша, афективна стилістика, “інтерпретаційні спільноти”, теорія читацького відгуку.

Стенлі Юджин Фіш (*Stanley Eugene Fish*) – найбільш цитований, відомий і суперечливий представник американської **теорії читацького відгуку** (*Reader-response theory*). З одного боку, есеїстка С. Фіша присвячена Дж. Мільтону й англійському ренесансу, з іншого – неопрагматизму та антипрофесіоналізму.

Сфера його інтересів не обмежується літературознавством: професор із гуманітаристики і правознавства веде постійну колонку та блог *Opiniator* у “Нью-Йорк Таймс”, у яких обговорює широкий спектр гострих суспільно-політичних, економічних, культурних, релігійних, освітніх питань.

С. Фіш заявив про себе як про неординарного літературознавця книгою “Здивований гріхом: читач у “Втраченому раю” (1967). У той час як дискусія точилась здебільшого щодо питання привабливості / непривабливості Люцифера як утілення Зла у творах Дж. Мільтона, він пропонує зовсім інший погляд на проблему, показуючи способи, якими саме читач формує образ, що ґрунтується на компонентах, закладених у поемі Мільтона. Наступна книга “Самоспоживальні артефакти: досвід літератури 17 століття” (1972) науковець вже позиціонує **читача** як “*активну поєднувальну (медіативну) сутність*” [2, с. 82], а текст перестає бути місцем, де приховано значення твору, бо, на його думку, воно твориться саме у процесі читання. Ідея “**значення як події**” (*meaning as event*), яке виникає у процесі взаємодії слів і читацької свідомості, спершу закладає основу концепції “читацького відгуку”, та згодом, і теорії читацького відгуку як літературознавчого напрямку.

Умовно літературну критику С. Фіша з 1960-х і до сьогодні можна класифікувати так: 1) *рудиментарна теорія читацького відгуку* (з 1965 по 1972) – згадані книги “Здивований гріхом...” і “Самоспоживальні артефакти...”; 2) *афективна стилістика* (з 1970 по 1975) – есе “Література в читачеві: афективна стилістика” (1970), “Що таке стилістика і чому вони кажуть про неї такі жахливі речі?” (1973), “Наскільки звичайною є звичайна мова?” (1973); 3) *теорія “інтерпретаційних спільнот”* (з 1975 до середини 1980-х) – есе “Інтерпретуючи “Варіорум” (1975), чотири есе з II розділу книги “Чи є текст у цьому класі? Влада інтерпретаційних спільнот” (1980), а саме: “Чи є текст у цьому класі?”, “Як розпізнати поему, коли ви бачите її”, “Що робить інтерпретацію прийнятною?”, “Демонстрація vs. переконання: дві моделі критичної діяльності” та інші пізніші праці; 4) *початок кінця функціонування* (згасання влади) *теорії читацького відгуку* (поч. 1980-х) – есе “Чому ніхто не боїться Вольфганга Ізера” (весна 1981); 5) *різновекторні інтереси* (з 1980 до сьогодні) – літературний неопрагматизм, професіоналізація освіти, антифундаціоналізм, юриспруденція, політологія, питання інтенційності, ідеології тощо.

1980 рік важливий для теорії читацького відгуку (*далі – ТЧВ*) з причини виходу одразу двох антологій зі статтями її представників: “Критика читацького відгуку: від формалізму до постструктуралізму” за ред. Дж. П. Томпкінс і “Читач у тексті: есе з аудиторії та інтерпретації” за ред. С. Р. Сулейман та І. Кросман. У першій антології, в якій есе розміщені за лінійним хронологічним принципом (від зародження “читачеорієнтованих” концепцій у формалізмі й далі) одразу подано два есе С. Фіша: “Література в читачеві...” та “Інтерпретуючи “Варіорум””. Натомість у другій, структурованій за принципом розміщення есе (раніше неопублікованих) від теоретичних до практичних, немає жодної його статті, хоча у вступі С. Р. Сулейман неодноразово згадує самого С. Фіша та коментує його поняття “інтерпретаційних спільнот” [6, с. 6; 10; 20]. Таке “ігнорування” С. Фіша в контексті розгляду “читачеорієнтованих” теорій, мабуть, єдиний виняток: усі літературознавці визнають С. Фіша як провідного теоретика ТЧВ.

У вітчизняному науковому просторі, порівняно з іншими представниками американської теорії читацького відгуку (Л. М. Розенблатт, Н. Н. Голланд, Д. Блейх), певні аспекти літературної критики С. Фіша (завдяки дебатам із В. Ізером) досить відомі, хоча, можливо, й менше, ніж теорія Дж. Каллера, чия книга “Теорія літератури: дуже короткий вступ” популярна серед літературознавців України. Наприклад, згадки (інколи лише кілька речень) про теорію і концепції С. Фіша наявні у працях: М. Зубрицької (1996, 2004), Р. Гром’яка та Ю. Коваліва (1997, 2007), Ю. Тимошенко (2000), С. Луцак (2002), Г. Клочка, С. Пригодія, О. Шумської (2006), Ю. Железної, Л. Завгородньої (2007), В. Будного, Н. Хлибової, Б. Шалагінова (2008), Л. Бабій (2009), О. Долгушевої (2009), В. Шуляра (2010), М. Гнатюка, Г. Чеснокової (2011), С. Ніколаєнко (2012). В Україні окремої публікації про літературну критику С. Фіша, окрім статті російською мовою О. Шумської “Стэнли Фиш и литературная критика в США” (2005) в якій у широкому літературознавчому контексті висвітлено основні поняття літературних теорій С. Фіша (приділяючи більше уваги його двом першим книгам), не знайдено. Перекладів літературознавчих есе С. Фіша до сьогодні в Україні немає.

Мета нашої розвідки – простежити еволюцію літературно-критичних поглядів Стенлі Фіша від афективної стилістики до “інтерпретаційних спільнот” у контексті розвитку і функціонування теорії читацького відгуку з кінця 1960-х до початку 1980-х років.

На початку ХХІ ст. в інтерв’ю Дж. Вільямса зі С. Фішем, останній зазначив, що “*вправлення у теорії і практиці риторики безпосередньо привели мене (С. Фіша – прим. Л. А.) до питань, пов’язаних із читачем і теорією читацького відгуку*” [7]. З цього інтерв’ю також дізнаємось, що його викладачем із літературної критики (тоді “*ще не було нічого, що називалось би теорією літератури*” [7], – додає С. Фіш) у 1960 р. в Єльському університеті був не хто інший як відомий “новий критик” В. К. Вімсагт – співавтор М. Бердслі у творенні та обґрунтуванні у 1949 р. поняття “афективної помилки” (*affective fallacy*) – тобто сплутування літературного твору з його впливом на читачів (*confusion between “what the poet is and what it does”*). Саме проти цього концептуального поняття “*нової критики*” як “афективна помилка” і націлює наприкінці 1960-х свою критику С. Фіш.

Основною працею С. Фіша як представника ТЧВ є вже згадана книга “*Чи є текст у цьому класі?*” – збірка з 16 його есе. Перший розділ “*Література в читачеві*” охоплює 12 публікацій (від 1970 року до 1979 р.), другий “*Інтерпретаційна влада у класах і літературна критика*” містить 4 есе написаних спеціально для цього проекту. У “*Вступі*” із властивою йому іронічністю, заявляє, що не написав би сьогодні попередні есе, оскільки “*... і стиль їхніх аргументів, і форма проблем, до яких аргументи адресовані, є функцією положень (припущень), яких я (С. Фіш – прим. Л. А.) вже не притримуюсь*” [3, с. 1]. Спробуємо розібратись у чому причина.

Афективна стилістика. Есе “*Література у читачеві: афективна стилістика*” є “*раннім маніфестом*” [3, с. 21], написаним на прохання Р. Коена, редактора новоствореного журналу *New Literary History* прояснити свою концепцію, намічену в книзі “*Здивований гріхом...*” Частина назви “афективна стилістика” перегукується із згаданим поняттям В. К. Вімсагта і М. Бердслі “афективна помилка” і стає йому на противагу. Оскільки “нову критику” також називали об’єктивною критикою і в контексті активних “об’єктивно / суб’єктивних” суперечок, С. Фіш з іронією стверджує: “*Я краще матиму визнану й контрольовану суб’єктивність, ніж об’єктивність, яка зрештою є ілюзією*” [3, с. 49].

Поняття “**інформований читач**” (*informed reader*) задумане врахувати всіх читачів, чий досвід був не такими, як описав С. Фіш, а поняття “**літературна компетентність**” (*literary competence*) було введено ним для “*стабілізації знань, які за припущенням може мати інформований читач*” [3, с. 22]. Також, “інформований читач” є певним “гібридом” абстрактного та реального живого читача [3, с. 49] (який при бажанні й прикладенні зусиль може стати інформованим).

Його метод афективної стилістики критикували за те, що він “*орієнтований на відхилення від оцінки і спрямований на описовість*” [3, с. 22]. Під “описовістю” мали на увазі фіксування реакцій читача на прочитане. На думку С. Фіша, це критичне зауваження є безпідставним, оскільки речення (текст) “*вже більше не об’єкт, річ саму-собі, але подія, щось, що відбувається / трапляється з читачем і за його участі*” [3, с. 25]. І саме ця подія, на думку літературознавця, і є **значенням** речення (тексту). Отже, “**значення як подія**” (*meaning as an event*) – це те, що “*відбувається між словами*

і читачьким розумом” [3, с. 28]. У 1970 р. ця теза була надзвичайно провокаційною і дискусійною.

Загалом методом афективної стилістики є розгляд швидкоплинного (темпорального) потоку читачького досвіду, який припускає, що читачі реагують (*respond*) саме в межах такого змінного потоку, а не на все висловлювання в цілому [3, с.27]. І парафразом В. Вімсагта і М. Бердслі є висловлювання С. Фіша: “*те, що воно (речення – прим. Л. А.) робить і є тим, що воно означає*” [3, с. 32]. Афективній стилістиці як методу, на думку її творця, притаманне: ігнорування чи заперечення основного питання “нових критиків”: “Про що цей твір?”; аналіз не формальних ознак, а динамічних відгуків читачів у взаємодії зі словами в порядку їх виникнення з плином часу; його результатом буде опис структури читачьких відгуків, які можуть мати відхилене чи навіть протилежне значення в порівнянні із структурою художнього твору як речі самій у собі [3, с. 42].

З’ясоване значення першого слова “афективна” у назві запропонованого методу С. Фіша, але чому ж саме стилістика? Науковець симпатизує літературній теорії М. Ріффатерра і його обґрунтуванню стосовно розрізнення “лінгвістичних” та “стилістичних фактів”. Для С. Фіша, стилістичний факт є фактом відгуку (який включає в себе все: від найменшого враження до найбільшого мовленнєвого досвіду), і все є стилістичним фактом [3, с. 65]. Основна відмінність у їхніх теоріях, на думку С. Фіша, полягає в його трактуванні концепту “стиль” у контексті моністичної теорії значення – в монізмові ефектів, у якому значення частково є “*продуктом висловлювання-об’єкту, але повністю не ідентифікується з ним*” [3, с. 65]. Також відрізняються “інформований читач” С. Фіша і “компаративний читач” (або “звичайний читач”, або “супер-читач”) М. Ріффатерра, що використовується як певний “*прилад визначення місцеперебування*” (*locating device*) [3, с. 63].

Наприкінці есе С. Фіш каже, що афективна стилістика загалом не є і не може бути методом (!), бо ані її результати, ані її практичний досвід не перехідні: відсутні будь-які фіксовані зв’язки між формальними ознаками й читачьким відгуком. Афективна стилістика є процесом, розмовою про досвід, зрештою, самим досвідом; “*її фокусом є ефекти (враження) і її результати є ефектом (враженням)*” [3, с. 67]; вона покликана, на думку С. Фіша, “*не організовувати матеріали, а трансформувати свідомості*” [3, с. 66].

За М. Г. Абрамсом, у теорії читачького відгуку С. Фіша “*усі значення й формальні ознаки, які здавалося б знаходять у тексті, є спроектованими у друковані позначки кожним індивідуальним читачем; будь-яка згода стосовно значення між двома індивідами є можливою завдяки їхній приналежності до однієї з багатьох “інтерпретаційних спільнот*” [1, с. 241]. Звернімося до з’ясування суті останнього згаданого поняття.

“Інтерпретаційні спільноти”. Есе “Інтерпретуючи “Варіорум” було написано в три етапи (з 1973 по 1975): тому й складається із трьох частин, в останній було введено поняття “інтерпретаційних спільнот” як наслідок тривалих роздумів над такими питаннями: а саме, чому один і той самий читач по-різному прочитує різні тексти та чому різні читачі можуть однаково “прочитати” один і той самий текст. Або, за словами С. Фіша, водночас спостерігається “*стабільність інтерпретації серед читачів і варіативність інтерпретації у досвіді окремого читача*” [3, с. 167]. Все це, на його думку, є свідчен-

ням існування чогось незалежного й існуючого до інтерпретації, чогось, що продукує і стабільність, і варіативність інтерпретації. Ці ознаки, перш за все, є функціями **інтерпретаційних стратегій**, а не текстів. Отже, “інтерпретаційні спільноти” складають ті читачі, які мають спільні інтерпретаційні стратегії щодо “написання (!) текстів” (а не читання): тобто “конструювання їхніх властивостей і визначення їхніх інтенцій” [3, с. 171]. Саме інтерпретаційні стратегії – які вже існують до акту читання – визначають прочитання тексту. Якщо читачі демонструють стабільність і схожість прочитань, то вони належать до однієї інтерпретаційної спільноти. Ситуація, коли один і той самий читач читає по-різному, пояснюється тим, що він використовує різні інтерпретаційні стратегії, і, як висновок, – належить одночасно до різних інтерпретаційних спільнот. За С. Фішем, інтерпретаційні спільноти не стабільніші за тексти, позаяк інтерпретаційні стратегії не властиві з народження чи універсальні, а набуті якості: здатність інтерпретувати є не іманентною властивістю людини, а набутою у процесі життя.

Однак чи можливо довідатись чи є певні читачі членами однієї інтерпретаційної спільноти? Відповідь С. Фіша – неможливо, оскільки “*єдиним “нідтвердженням” членства (membership) є співтовариство (fellowship), кивок схвалення від когось із тієї ж спільноти, когось, хто каже тобі те, що ніхто з нас ніколи не зможе довести третій стороні*” [3, с. 173].

Есе “Інтерпретуючи “Інтерпретуючи Варіорум” (1976) є відгуком С. Фіша на есе Дугласа Буша “Професор Фіш про “Варіорум” Мільтона” і Стівена Майю “Інтерпретуючи Варіорум”: прогрес чи регрес”. С. Фіш визнає правоту С. Майю в тому, що він певною мірою “зрівняв формалізм і афективний аналіз” [3, с. 178], проте афективна стилістика, на його думку, все ж логічніша (більш когерентна), ніж формалістська критика, яка є “*зіпсованою через відсутність будь-якого зв’язку між її дескрипціями та її інтерпретаціями*” [3, с. 179]. Афективна стилістика водночас довільна і творча, бо “*уможливує нові шляхи прочитання і отже творить нові тексти*” [3, с. 180]. Замість того, щоб відновлювати чи відкривати наново тексти, С. Фіш переймається “*творенням текстів і навчанням інших творити їх шляхом надання їм репертуару стратегій*” [3, с. 180]. Загалом, поняття “інтерпретаційної спільноти” дуже важливе для аргументації С. Фіша: “*воно водночас об’єктивне як наслідок домовленості, і суб’єктивне у сенсі, що лише ті, хто є учасником тієї домовленості (і, отже, хто є її частиною) буде здатний визнати її*” [3, с. 178].

“Як розпізнати поему, коли ви бачите її” (1980) – наступне важливе есе, в якому набуло подальшого розвитку й обґрунтування поняття “інтерпретаційних спільнот”, у якому С. Фіш детально розглядає і критикує дискусійну дихотомію “суб’єктивність” / “об’єктивність”. “*Власне “Я” (self) не існує окремо від спільних або конвенційних категорій мислення*” [3, с. 335], а інтерпретація тексту не може бути повністю індивідуальною та ідіосинкратичною, оскільки завжди залежить від соціальних, культурних і, зрештою, інтерпретаційних конвенцій. Водночас “об’єктивність” відносна, бо залежить від кута зору на текст особи (групи осіб) і, на думку С. Фіша, зумовлюється “інтерпретаційними спільнотами”.

На переконання С. Фіша, знання не може бути об’єктивним, проте воно завжди соціально зумовлене. Поняття “інтерпретаційні спільноти”, яке було задумане для

надання влади, авторитетності й валідності певним інтерпретаціям, підтверджує переконання науковця.

За словами С. Майю, С. Фіш “*відійшов від феноменологічного акценту (який описує взаємозалежність читача і тексту) до структуралістської чи навіть пост-структуралістської позиції (яка вивчає базисні системи, що визначають продукування текстуального значення і в якій індивідуальний читач та обмежуючий текст втрачають свій незалежний статус)*” [5, с. 21]. У перших трьох розділах книги “Інтерпретаційні конвенції: читач у вивченні американської художньої літератури” (1982) С. Майю проводить метакритичні дослідження ТЧВ, розглядаючи теорії п’ятьох найвпливовіших (на його думку) її представників: Д. Блейха, Н. Голланда, Дж. Каллера, В. Ізера і дві теорії С. Фіша. Класифікуючи їхні теорії, С. Майю зараховує “афективну стилістику” (разом із феноменологічною критикою В. Ізера) до **інтерсуб’єктивної моделі** читання, а теорію “інтерпретаційних спільнот” – до **соціальної моделі** (разом із “структуралістською поетикою” Дж. Каллера) [5, с. 22].

Есеїстиці С. Фіша властива публіцистичність: націленість на широкий загал читачів, необтяженість специфічною літературознавчою термінологією, використання яскравих образів, метафор, наведення прикладів із власного життя, провокаційний пафос, заклик до обговорення, дискусій тощо. Йому завжди вдавалось бути в центрі уваги, на “гребені хвилі” найновіших літературних і культурних тенденцій, почувачись як “риба у воді” (*fish* – з англ. *риба*). Самому ж С. Фішу як науковцю притаманна зміна вподобань та переконань. У відносно недавньому есе “Не існує текстуалістської позиції: чому текст може значити лише те, що мав на увазі автор” (2006) С. Фіш хоча й відходить від засад теорії читацького відгуку, звертаючись до проблеми опозиції “текст” / “авторська інтенція”, усе ж категорично заперечує позиціонування тексту як вмістилища значення твору. “*Я впевнений, – каже він, – що існує більше загадок для розмірковування і більше оригінальних гіпотетичностей, задуманих показати, що значення тексту є більше від, чи менше від, чи відмінне від значення, яке задумав автор*” [4]. Також С. Фіш переконаний, що “*не існує текстуалістської позиції, оскільки інтенція є первинною до тексту; немає інтенції – немає тексту*”, та “*інтерпретація є не теоретичною проблемою, а емпіричною*” [ibid.].

Висновки. На місце самодостатнього об’єктивного тексту як вмістилища значення у “новій критиці”, С. Фіш позиціонує активний читацький досвід, який, на його думку, і є значенням (*meaning*) твору. Саму ж “об’єктивність” тексту ставить під сумнів, оскільки “*об’єктивно відомо лише про активність читання*” [3, с. 22]. Тобто, межа між “об’єктивністю” і “суб’єктивністю” у його теоріях стирається: об’єктивні факти зумовлені суб’єктивним сприйняттям, і навпаки, суб’єктивність залежить від об’єктивних чинників.

У “афективній стилістиці” текст значною мірою “маніпулює” читачем, тобто примушує його реагувати в певний спосіб, а в теорії “інтерпретаційних спільнот” текст вибудовується читацькими інтерпретаційними стратегіями. На жаль, С. Фіш не дав чіткої дефініції поняттю “інтерпретаційні стратегії”: у різних есе вони названі як “певні практики, вірування, усвідомлені цілі”; “певні світобачення, які приводять членів однієї спільноти до однакових висновків”, – що ускладнює застосування цього

терміна у літературно-критичній діяльності. Отже, в пізній моделі читання С. Фіша, значення не вичленовують чи шукають у тексті, а творяться читачами; творяться не закодованими формами, а за допомогою інтерпретаційних стратегій, які пробуджують ці форми до життя.

Основні відмінності між “афективною стилістикою” і теорією “інтерпретаційних спільнот” полягають: по-перше, у зв’язках читача з текстом, по-друге, у зміні його бачення самого процесу читання. У пізніших працях С. Фіш не відмовляється від своєї ранньої “афективної стилістики”, активно використовує у практичній критиці, щоправда позиціонує її лише як одну з багатьох можливих інтерпретаційних стратегій, оскільки вона не в змозі охопити прочитання тексту всіма читачами, а пропонує один із безлічі можливих способів.

Поняття “інтерпретаційні спільноти” дуже ємке, тому й лишається актуальним, зокрема активно використовується в медіа студіях. Загалом, усе літературознавство можна сприймати як сукупність “інтерпретаційних спільнот” (марксистів, деконструктивістів, еко-критиків тощо).

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. *Abrams, M. H.* A Glossary of Literary Terms, 7th ed. / M. H. Abrams. – Boston : Heinle & Heinle, Thomson Learning, 1999. – 366 p.
2. *Davis, Todd F., Womack, Kenneth.* Formalist Criticism and Reader-Response Theory / Todd F. Davis, Kenneth Womack. – New York : Palgrave Macmillan, 2002. – ix, 202 p.
3. *Fish, Stanley.* Is There a Text in This Class? : The Authority of Interpretative Communities / Stanley Eugene Fish. – Cambridge : Harvard University Press, 1980. – viii, 394 p.
4. *Fish, Stanley.* There Is No Textualist Position : Why a Text Can Only Mean What Its Author Intends [Електронний ресурс] / Stanley Fish // Sibley Lectures, 2006. – Paper 10. – Режим доступу : <http://digitalcommons.law.uga.edu/lectures>
5. *Mailloux, Steven.* Interpretive Conventions : the reader in the study of American fiction / St. Mailloux. – Cornell University Press, Ithaca and London, 1982. – 232 p.
6. *The Reader in the Text : Essays on Audience and Interpretation / edited by Susan R. Suleiman and Inge Crosman [Wimmers].* – Princeton, N. J. : Princeton University Press, 1980. – viii, 441 p.
7. *Williams, Jeffrey.* Stanley Agonistes : An Interview with Stanley Fish [Електронний ресурс] / Jeffrey Williams // The Minnesota Review, 2001. – nn. 52–54. – pp. 115–127. – Режим доступу : <http://www.theminnesotareview.org/journal/>

Стаття надійшла до редколегії 17.10.2013

Прийнята до друку 10.01.2014

**ЛИТЕРАТУРНАЯ КРИТИКА СТЭНЛИ ФИША:
ОТ АФФЕКТИВНОЙ СТИЛИСТИКИ ДО ТЕОРИИ
“ИНТЕРПРЕТАЦИОННЫХ СООБЩЕСТВ”****Людмила Анисимова**

*Київський університет імені Бориса Грінченка,
ул. Воровського, 18/2, Київ, 04053, Україна;
e-mail: l.anisimova@kubg.edu.ua*

Стэнли Фиш (1938 –) как представитель теории читательской реакции (конец 1960-х – нач. 1980-х) один из первых бросил вызов авторитетности принципиальной доктрины “новой критики” – т.н. “аффективного заблуждения”. В ранней теории читательской реакции – аффективной стилистике (эссе “Литература в читателе”) С. Фиш постулирует, что значение произведения есть опытом, который читатель получает в процессе чтения. Со временем, в эссе “Интерпретируя “Вариорум”, обосновывается понятие “интерпретационных сообществ” и реакция становится результатом согласованных интерпретационных стратегий. Противоречивость ранней и зрелой теории есть не недостатком, а свидетельством активной работы с категориями “читатель”, “текст” и “контекст”.

Ключевые слова: литературная критика Стэнли Фиша, аффективная стилистика, “интерпретационные сообщества”, теория читательских реакций.

**LITERARY CRITICISM OF STANLEY FISH:
FROM THE AFFECTIVE STYLISTICS TO THE THEORY
OF “INTERPRETIVE COMMUNITIES”****Lyudmyla Anisimova**

*Borys Grinchenko Kyiv University,
18/2 Vorovs'kogo St, Kyiv, 04053, Ukraine;
e-mail: l.anisimova@kubg.edu.ua*

Stanley Fish (1938 –) as the proponent of Reader-response theory (the end of 1960th – beginning of 1980th) was one of the first who challenged the authority of the fundamental doctrine of New Criticism, so called “affective fallacy”. In early reader-response theory (Affective stylistics) S. Fish argues that the meaning of the literary work is the experience the reader received in the process of reading. Later on the notion of interpretive communities was presented and proved in the essay “Interpreting the “Variorum”, and the response became the result of interpretive strategies. The contradictions in S. Fish’s early and late theories aren’t the shortcoming, but the evidence of his work with the concepts ‘reader’, ‘text’, and ‘context’.

Keywords: Stanley Fish’s literary criticism, Affective stylistics, ‘interpretive communities’, Reader-response theory.